MEĐUNARODNA ARHIVISTIČKA KONFERENCIJA »STANJE I PERSPEKTIVE ARHIVSKE GLAGOLJSKE BAŠTINE«

(International Archival Convention "The State and the Outlook of Archival Glagolitic Heritage") Pazin – Rijeka: Državni arhiv u Pazinu i dr., 28. i 29. svibnja 2015.

U organizaciji Državnog arhiva u Pazinu i u suradnji Hrvatskog državnog arhiva, ICARUS-a (International Center for Archival Research) te Državnog arhiva u Rijeci održana je 28. i 29. svibnja 2015. međunarodna arhivistička konferencija »Stanje i perspektive arhivske glagoljske baštine« u Pazinu i Rijeci.

Konferencija je započela 28. svibnja 2015. u Državnom arhivu u Pazinu. Nakon registracije uzvanika i podjele promidžbenih i priručnih materijala izlagačima i sudionicima, u Velikoj dvorani Državnog arhiva u Pazinu konferencija je započela pozdravnim govorima uvaženih uzvanika. Konferenciju je uvodnim pozdravom otvorio ravnatelj Državnog arhiva u Pazinu doc. dr. sc. Elvis Orbanić. Nakon domaćina okupljenima su se, uime suorganizatora konferencije, obratili ravnatelj Državnog arhiva u Rijeci prof. Goran Crnković te ravnateljica Hrvatskog državnog arhiva dr. sc. Vlatka Lemić. Konferenciju su također pozdravili u ime predsjednika Matice hrvatske akademik Josip Bratulić, gradonačelnik Grada Pazina gosp. Renato Krulčić, uime župana Istarske županije pozdrave je prenijela gđa Giuseppina Rajko, potom predsjednik Udruge crkvenih arhivista (*Associazione Archivistica Ecclesiastica*) sa sjedištem u Vatikanu mons. Gaetano Zito, a uime Porečke i Pulske biskupije biskup u miru mons. Ivan Milovan.

Posebni gosti Konferencije bili su članovi izaslanstva Iraka, predvođeni veleposlanikom Republike Hrvatske u Iraku gosp. Jerkom Vukasom te pomoćnim biskupom bagdadskog patrijarha mons. Basiliom Yaldoom, koji je ujedno i pozdravio Konferenciju.

Radni dio prvoga dana Konferencije bio je posvećen starim, ali i novootkrivenim glagoljskim grafitima i arhivskim izvorima u Istri, Kvarneru te u ostalim krajevima Hrvatske i svijeta. Predavanja su se odvijala u dvjema sesijama. Prvom su sesijom, pod nazivom *Glagoljica Istre i Kvarnera,* moderirali Vlatka Lemić, Nataša Mučalo i Karmen Markezić. U toj je sesiji održano šest predavanja. Prvo izlaganje, na temu »Glagoljski pravni spomenici u hrvatskim arhivima i knjižnicama«, održao je Josip Bratulić. Zatim je uslijedilo izlaganje Ivana Jurkovića »Glagoljski rukopisi – izdavački niz Državnog arhiva u Pazinu« kojim je pružen osvrt na izdavačku seriju *Posebna izdanja Državnog arhiva u Pazinu*, odnosno na 11 tiskanih glagoljskih rukopisa koje su priredili Anđelko Badurina (prvi svezak) i dr. h. c. Dražen Vlahov (preostalih deset svezaka). Zatim je uslijedilo izlaganje Maje Cerić i Mirele Mrak koje su u svom predavanju »O istarskoj arhivskoj baštini« dale pregled fondova Državnog arhiva u Pazinu u kojima je sadržana glagoljica te su predstavile novootkrivenu maticu vjenčanih na glagoljici, pronađenu u gradivu Župnog ureda Beram. Boris Domagoj Biletić izlagao je na temu »Fašistički kulturocid i hrvatska književnost Istre«, a Mladen Juvenal Milohanić u radu je »Glagoljica na Bujštini« govorio o postojećim glagoljskim

knjigama koje svjedoče o prisutnosti glagoljice na području Buja. Prva je sesija zaključena predavanjem Darka Komše »Novootkriveni glagoljski grafiti u Istri«.

Nakon stanke uslijedila je druga sesija, na temu *Glagoljica ostalih krajeva*. Sesijom su moderirali Karmen Markezić, Ivan Jurković i Maja Cerić. Nataša Mučalo predstavila je projekt Državnog arhiva u Šibeniku »Demographica et glagolitica Sibenicensia – izdavački projekt Državnog arhiva u Šibeniku«. Zatim je uslijedilo izlaganje Kristijana Jurana »Očuvanost i istraženost šibenske glagoljične baštine« kojim je dat pregled korpusa sačuvanih šibenskih glagoljičnih spomenika. Deborah Rogoznica i Zdenka Bonin izlagale su na temu »Glagolska pisna dediščina hranjena v Pokrajinskem arhivu Koper« upoznavši nazočne s pregledom fondova glagoljske pisane baštine u arhivu u Kopru. Zatim je uslijedilo predavanje Marine Grgičević i Brune Horović Vuković »Glagoljska baština s osvrtom na bosančicu – hrvatsku ćirilicu u Državnom arhivu u Splitu«. Ladislav Dobrica u svom je radu »Uloga Hrvatskog državnog arhiva u očuvanju glagoljske baštine« prikazao aktivnosti koje Hrvatski državni arhiv trenutno provodi s ciljem veće dostupnosti glagoljske baštine. Zoran Perović svoje je izlaganje »Tragovi glagoljice u Državnom arhivu u Dubrovniku« temeljio na glagoljici koja se čuva u dubrovačkom arhivu. Markus Leideck u svom je radu »Tragovi glagoljice u Beču« govorio o sačuvanoj glagoljskoj baštini s područja Republike Hrvatske u arhivima i knjižnicama u Beču. Radni je dio prvog dana konferencije završio izlaganjem Zorana Ladića »Bilježnički protokol vrbničkog notara popa Barića Bozanića iz sredine 16. stoljeća – najstarija glagoljska bilježnička knjiga iz Arhiva HAZU u Zagrebu«.

U poslijepodnevnim satima sudionici Konferencije krenuli su na izlet u Hum, najmanji grad na svijetu, a putovanje Alejom glagoljaša tumačio je akademik Josip Bratulić. U župnoj crkvi u Humu uslijedilo je predstavljanje dvaju izdanja autora Dražena Vlahova, i to *Glagoljske matice krštenih i vjenčanih iz Draguća u Istri 1579. – 1650.* u izdanju Državnog arhiva u Pazinu te *Tri glagoljske matične knjige s otoka Prvića (1689. – 1711.)* u izdanju Državnog arhiva u Šibeniku. Na samom je početku predstavljanja sudionike i uzvanike pozdravio gradonačelnik Buzeta gosp. Siniša Žulić. O knjigama su govorili Elvis Orbanić, Nataša Mučalo, Josip Bratulić, Ivan Jurković te autor Dražen Vlahov.

Sljedećeg se dana Konferencija održala u Državnom arhivu u Rijeci. Prije samog početka radnog dijela Konferencije sudionike je pozdravio domaćin konferencije, ravnatelj Državnog arhiva u Rijeci Goran Crnković te predsjednik ICARUS-a gosp. Thomas Aigner. Sesije su bile grupirane u tri skupine, i to: *Glagoljica u obrazovanju*, *Glagoljica u crkvenom, književnom i tradicijskom nasljeđu* te *Glagoljica u aktivnostima i zbirkama*.

Prvom su sesijom *Glagoljica u obrazovanju* moderirali Josip Bratulić, Marica Čunčić i Sanja Holjevac. Prvo izlaganje drugoga dana Konferencije bilo je ono Andreja Nikolajeviča Soboljeva na temu »Stanje i perspektive obuke naučnog kadra za proučavanje glagoljske baštine u Rusiji« kojim je predstavljena istraživačka praksa ruskih istraživača glagoljice. Zatim je uslijedilo izlaganje »Mogućnosti i ograničenja digitalne paleografije i kodikologije u istraživanju hrvatskoglagoljske baštine« koje je predstavila Marijana Tomić. Ivan Botica i Tomislav Galović izlagali su na temu »Glagoljica u sveučilišnoj nastavi: primjer kolegija *Hrvatska epigrafija i paleografija* na Filozofskom fakultetu Sveučilišta

u Zagrebu«. Damir Kremenić u svom je izlaganju »Pisarnice ljetnih škola glagoljice na Krku« predstavio način rada ljetnih škola glagoljice koje se održavaju na otoku Krku, čime je završena prva sesija.

Nakon stanke uslijedila je druga sesija *Glagoljica u crkvenom, književnom i tradicijskom nasljeđu* kojom su moderirali Goran Crnković, Milan Mihaljević i Mirela Mrak. U toj su sesiji održana četiri izlaganja. U prvom izlaganju, na temu »Viđenje Konstantinovo (Visio Constantini) hrvatskoglagoljski tekst i slavenska tradicija«, koje je održao Johannes Reinhart, napravljena je analiza hrvatskoglagoljskoga teksta na temelju usporedbe s grčkim izvornikom i s drugim slavenskim prijepisima. Ivan Botica i Kristijan Kuhar u svom izlaganju »Tragom istarskih franjevaca trećoredaca glagoljaša na Krku« naglasili su ulogu franjevaca trećoredaca glagoljaša kao nositelja glagoljaške liturgije i glagoljske pismenosti u mletačkom dijelu Istre. Andrea Radošević izlagala je na temu »Razvoj i pojava digitalne bibliografije hrvatskoglagoljskih liturgijskih knjiga«, a izlaganjem se htjelo upozoriti na omjer općeg i posebnog u raznolikosti glagoljskoga kurziva. Zatim je uslijedilo posljednje predavanje u ovoj sesiji, Grozdane Franov Živković na temu »MONUMENTA GLAGOLITICA ARCHIDIOECESIS IADERTINAE – transliteracije i faksimili glagoljskih spomenika zadarskog područja u izdanju Stalne izložbe crkvene umjetnosti u Zadru« kojim je predstavljen projekt objavljivanja faksimila i transliteracije glagoljskih spomenika zadarskog područja, ali i pojedine studije o kodeksima koje se u knjigama obrađuju.

Nakon stanke započela je i treća, ujedno i posljednja sesija drugog dana Konferencije pod nazivom *Glagoljica u aktivnostima i zbirkama*. Sesijom su moderirali Ladislav Dobrica, Kristijan Juran i Markus Leideck. Heinz Miklas u svom je izlaganju »The Activities of the *Centre of Image and Material Analysis in Cultural Heritage* (CIMA) in Vienna Related to the Glagolitic Heritage« predstavio aktivnosti Centra slike i materijalne analize u kulturnoj baštini u Beču povezanog s glagoljskom baštinom. Marica Čunčić u svom je izlaganju »Djelatnost Staroslavenskoga instituta« predstavila djelatnost Staroslavenskog instituta na zaštiti i proučavanju glagoljskih izvora. Zatim je uslijedilo izlaganje Milana Mihaljevića »Znanstveni centar izvrsnosti za hrvatsko glagoljaštvo: ustroj i ciljevi« u kojem je autor naglasio da je glavni cilj centra uspostaviti i razviti interdisciplinarni teorijski okvir i model za proučavanje glagoljaških pisarskih centara te da počinju od Berma. Sanja Holjevac izložila je temu »Dosadašnja istraživanja riječke arhivske glagoljske baštine«. Na samom kraju sesije, ispričavši odsutnost Svetlane Vialove, izlaganje naslovljeno »The largest Collection of Croatian Glagolitic monuments outside of Croatia« pročitao je Goran Crnković u njezino ime.

Skup je završio okruglim stolom na temu »Zaštita arhivskog gradiva glagoljske crkvene provenijencije« na kojem su sudjelovali: Vlatka Lemić (moderator), Gaetano Zito, Paolo Isaia, Thomas Aigner, Elvis Orbanić, Goran Crnković, Nataša Mučalo, S. S. Yaldo i J. Ameer. Na okruglom su stolu gosti iz Iraka iznijeli problematiku kulturocida s kojim je suočen Irak i kršćanska zajednica. Na okruglom su stolu također kolege iz Hrvatske, Austrije i Italije iznijele svoja iskustva u pogledu zaštite arhivskog gradiva crkvene provenijencije.

Ovaj prikaz zaključujemo s nadom da će ovakvi susreti uroditi sadržajnom i konkretnom pomoći kulturama svih naroda u zaštiti i proučavanju crkvenoga arhivskog gradiva, osobito onoga koje je u prošlosti, poput glagoljaškoga, nastajalo na narodnim jezicima.

Mirela Mrak